

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De rebus Ecclesiæ non alienandis. Consilium CCXCI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

De rebus Ecclesie non alienandis.

S V M M A R I V M.

Alienatio actionis Ecclesiasticae.

1. *Lesio enormis locum facit restitutioni etiam in iuribus & actionibus venditis.*
2. *Actio quanti aestimanda sit.*
3. *Ecclesia, Collegium, Monasterium, fungitur iure minoris.*
4. *Emptionis titulo saepe multa velantur.*

CONSILIVM CCXCI.

PRIORES & tres Religiosi Monasterii Benedictinorum de Vlierbeeck, qui soli superstites erant, D. Petro Coels eorum tunc Abbate in adversa mentis & sensus valetudine constituto, cum non haberent, quo se alerent, nec unde pecuniam pro comparandis alimentis conficere possent; suggerente N. dicti Monasterii Advocato & feudalis suae Curiae Locumtenente, sub titulo emptionis & venditionis vicesima nona Septembris 1584. cesserunt, & transportaverunt eidem N. omnia, & singula iura, & actiones dicto Monasterio competentia ratione Releviorum vacantium feudorum, & aliorum similium accidentium usque ad praedictam diem, & non ultra cessorum; idque mediante numeratione centum florenorum in numerata & representata pecunia (ut in facto proponitur: licet in instrumento contractus nulla fiat certi pretii mentio, nisi in genere, nulla expressa certa quantitate). Idque sub his legibus & conditionibus, quod ex pecunia, quae ex venditis & transportatis nominibus, iuribus, & actionibus idem N. successivè percipiet, idem ipse N. praecipiet, & praecipuos solus pro se habebit, & sibi retinebit centum florenos; sed quod residuum, quod ex iisdem nominibus, iuribus, & actionibus percipietur, aequaliter & medietim dividetur inter ipsum N. & dictum Monasterium: cui contractui modernus dicti Monasterii Abbas, post mortem praefati D. Petri Coels statim post suam ad dicti Monasterii Abbatiam, per postulationem & translationem, promotionem, nondum informatus de statu dicti Monasterii, ad diligentem instantiam praefati N. inconsideratè subscripsit. Quiritur, an hic contractus subsistat? & an modernus Abbas illi omnino, sine ullo nullitatis, vel restitutionis, vel rescissionis remedio stare debeat?

Ad quam quaestionem respondendo, nobis videtur, quod praesupposita enormi & exorbitante dimidium iusti pretii excedente lesione, ut nobis proponitur, * nulla sit dubitatio, quin hic contractus rescindi possit; nisi dictus N. quod iusto pretio deest, supplere sit paratus: ex Imperatorum notissima constitutione, l. 2. C. De rescind. vend. iure Canonico approbatà, c. Cum dilecti de empr. & vend. per quam rescissionis remedium non tantum in fundis aliisque rebus corporalibus locum habet; verum etiam in nominibus, iuribus, & actionibus sic infra dimidium iusti pretii venditis. Loquitur enim dicta constitutio indeterminatè de re, & sic ex veritate indefiniti & indeterminati sermonis, l. Si plures & ibi Bart. de leg. 3. de re quacumque seu cuiuscumque generis: cum rei appellatio pertinet ad pura & actiones, ut ad corpora pertineat, l. Rei appellatione de verb. signif. * Quamvis hac via tam expedita non sit, & sine difficultate ejus explicatio non procedat; propter difficilem, & perplexam aestimationem, quae constituenda fuerit in

aestimanda & appretianda actione; quae tanti semper non potest aestimari, quanti est quantitas, quae in ipsa actione versatur; sed quanti aestimari posset illius dubius eventus, Bald. in l. Per diversas C. Mandati, quod saepe summam incertitudinem habet: ita ut saepe & jure & rationabiliter contingere possit, ut actio maxima summa parva summa sine considerabili lesione vendi possit, etiam sine periculo rescissionis, Paul. Castr. cons. 393. Pro evidentia vers. circa quantum vol. 2.

Proinde seposita hac via, propter illius non deficientem veritatem & iustitiam, si tanta est verosimilis expectatio ex his actionibus consequendi, quantum proponitur, sed difficultatem, quae obligationis vires non contingit, l. Continuum §. illud de verb. oblig. proxima est via restitutionis in integrum, in qua non consideratur lesionis quantum sit modus, sed an aliqua sit etiam modica, si modò considerabilis, l. Quod si minor §. non semper de minorib. * Cum igitur Ecclesia, Capitulum, Collegium seu Monasterium fungatur iure minoris, Gloss. in verb. solet in l. Respublica Quib. ex caus. maior. & in c. Significavit in V. consuebat De appellat. & à minore ad Ecclesiam, seu Capitulum rectè ducatur argumentum, Nicol. Everardi Praeses in loco à pupill. ad Ecclesiam; & minor adversus venditionem temerè, & cum quacumque lesione factam, etiam si sit infra dimidium iusti pretii, in integrum restituatur, l. Aut Pretor in princ. de minorib. si demonstrari poterit, hunc contractum dicto Monasterio quoquo modo considerabiliter nocere; poterit adversus illum peti & obtineri restitutio in integrum; sed ita, ut dicto N. reddi debeant praedicti centum floreni ex eodem contractu loco pretii numerati, d. l. Quod si minor §. restitutio.

Superest adhuc nullitatis consideratio, ex eo, quod hic contractus si non ex consilio & intentione dicti N. e mentis, quem scimus bonum virum esse, saltè ex re ipsa usurarius sit; ex eo, quod sub velamento emptionis, & venditionis verum mutuum ex numeratione 100. florenorum sit contractum; si modò hoc probari potest, quod proponitur, 100. dimittat florenos sub specie pretii esse numeratos, cum expressa conventionione de recipiendis iisdem 100. florenis ex prima pecunia, quae ex his nominibus, iuribus, & actionibus conficeretur, ut expresso iure cautum est, c. Ad nostram de empr. & vend. Qui tamen contractus non possit dici illicitus ex usuraria pravitate, si nulla praesens numerata esset pecunia, etiam si adhuc iniquioribus aut durioribus conditionibus minus dicto Monasterio, & plus dicto N. ejusque heredibus esset velut pro opera & diligentia actionibus huiusmodi nominum & actionum attributum; cum id potuisset fieri sine usuraria pravitate aut nullitatis aliquo periculo, l. Naturalis §. sed si facio d. De praescript. verb. l. Salarium & ibi gloss. d. Mandati. Poterit itaque Reverendus D. Abbas has rationes dicto N. communicare, & amabili viâ cum eo potius, quam juris rigore agere; & ex ipso cognoscere, quid adversus easdem rationes pro sua excusatione & contractus subsistentia in medium proferre possit: quo facto propius de hac re & deliberari & statui poterit. Nolum enim dicto Reverendo Domino auctor esse, ut veteri & diligenti dicti Monasterii amico, & Advocato, sine evidenter

iusta & necessaria causa, molestia aliqua aut negotium exhibeatur.

De rebus Ecclesiæ non alienandis.

SVM MARIUM.

Administrator rerum Ecclesiasticarum vendens arbores.

1. Successor in officio exigere debet debita sui predecessoris.
2. 4. Fabricæ vel universitatis curatores non possunt arbores vendere vel excindere.
3. Res Ecclesiæ alienari non possunt.
5. Silva cadua immatura cedi non debet.
6. Res Ecclesiæ & universitatis sine decreto alienari non possunt.
7. Tutor & Administrator res suæ administrationis ipse sibi nisi palam emere non potest.
8. Palam quid factum dicatur.
9. Venditio gratiosa donationis species est.
10. Iuramentum in litem propter dolum.
11. Tutor, curator & similes in litem iurare possunt.

CONSILIUM CCXCII.

BE NE fundata est intentio Magistrorum seu Mamburnorum Fabricæ Ecclesiæ parochialis de Sichenis hujus causæ Actorum; contra Iudocum S'jongen Reum in utroque capite actionis ad damni reparationem, quod Reus dictæ Ecclesiæ intulit per excisionem arborum, de quibus in hac causa queritur; item de restituenda ea summa, quam majorem verâ rationibus intulit: * ad successorem etenim in officio publico pertinet à predecessore exigere ea, in quibus vel Reipublicæ, vel Collegio, vel Ecclesiæ se debitorem vel reliquatorem constituit, l. 1. in fine C. de deb. civit. lib. 11. Quin autem utroque nomine Reus dictæ Ecclesiæ obligatus sit, dubitatio nulla est: * nam quod ad excisas arbores attinet, certum est, ipsi id facere non licuisse. Magistri enim fabricæ ac rerum ad eam pertinentium sunt, ideoque illas nec excindere, nec alienare possunt, tit. C. de reb. alien. non alien. per tot. * eoque minus, quod rerum Ecclesiasticarum, seu ad Ecclesiam pertinentium alienatio in genere arctius sit tam civili, l. iubemus 2. §. œconomus C. de sacros. Eccles. quàm Canonico jure, c. Nulli Episcopo de reb. Eccles. non alien. interdicta, sub pœna arbitraria privationis officii & indemnitis Ecclesiæ præstandæ. Quæ alienatio nec iis, qui majus jus in rebus Ecclesiæ, hoc est titulum habent, veluti Pastoribus, Præpositis, Abbatibus permixta est: sunt enim earum rerum tantum usufructuarii, imo dumtaxat usuarii, c. Si quis sanè de peculio cler. c. Praesenti in V. Reservari de off. ordm. lib. 6. in quibus omnis alienatio interdicta est; * & nominatim exciso, seu venditio grandiorum seu duriorum arborum, l. Sed si grandes de usuf. quæ ex notoria consuetudine harum Regionum Belgii inter immobilia numerantur, Nic. Boerius decij. 51. parte 1. Andr. Tiraq. De retractu convent. §. 3. gloss. 1. n. 23.

Nec Reo ad excusationem prodest, quod dicat tenuiores fuisse has arbores, & pro magna parte fuisse aridas: nam cum arbor simul atque radices egit, unitatemq; cum solo fecit, pars soli sit, & solo cohareat, l. Adeo §. si alienam & l. Quia ratione de acq. rer. dom. juris prohibitioni de non alienando perinde subjacet, ut solum ipsum: ad hoc enim plan-

tantur arbores grandiores, ut ad perfectam maturitatem coalescant; non præmaturè cedantur: * indeque qui alienam sylvam caduam (quæ scilicet in hoc habetur, ut certis annis cadatur, l. Silva cadua de verb. significat.) non maturam cedit, lege Aquiliæ ad damni reparationem tenetur, l. Si servus servus §. si olivam immaturam in fin. D. Ad leg. Aquil. multo magis qui grandiores arbores, hoc est quercus, & quæ ligni durioris sunt quamvis immaturas excindit. Nec rursus ad excusationem Rei trahi potest, quod plerique ex testibus per Reum productis, deponant, quod utile fuerit has arbores excindi, propter luxuriam & nimiam densitatem arborum: nam ea in parte contradicunt Actorum contraria testimonia; & præterea nonnulli testium, quos Reus produxit, aperte deponunt per harum arborum excisionem fundum, in quo plantatæ erant, factum esse multo deterius. * Et ut utilitas in hac excisione fuerit, adhuc tamen improbabilis & reprehensibilis est; ob id, quod non sit facta solemniter ex præcedente decreto vel Magistratus vel alterius Superioris, ut requiritur in hujusmodi rerum ad Rempubl. vel Ecclesiæ pertinentium quacumque alienatione, c. fin. de reb. Eccles. non alien. can. sine except. xii. q. 2. l. Si qua hæreditas C. de venden. reb. civit. lib. 11. et si concurrat necessitatis vel utilitatis causa, ne scil. sub commento alterutrius causæ ex privato administratorum corrupto iudicio in damnum Reipublicæ, vel Ecclesiæ incidat. Cujus quidem in proposito proclivis & affectata fuit occasio; ob id, quod Reus sub commento & prætenu ariditatis aliquarum arborum in suggestu proclamari fecerit futuram aliquot arborum aridarum venditionem, nulla præcedente Magistratus vel visitatione, vel decreto (cujus tamen interventum necessarium esse in hujusmodi alienationibus deponunt plures ex testibus per Actorem productis) & quod nihilominus Reus etiam virentes & crescentes aliquot vendiderit, non quidem exiguæ magnitudinis, aut parvi valoris (ut Reus allegat) sed iustæ magnitudinis; quarum aliquot etiam quadraginta pedum altitudinem excelescant, ut testes deponunt. Quinimò hac in re evidens deprehenditur Rei dolum, non tantum ex eo, quod proclamata seu publicata venditione arborum, quæ exaruerunt, progressus sit ad extractionem etiam vivarum & crescentium; sed quod ita hanc venditionem fecerit non in loco publico, nec accenso careo per licitationem seu auctionem (uti assolet) quod etiam testes deponunt, ut ad eam nullus concursus fuerit. * Quod evidentiùs etiam ex eo percipitur, quod Reus dicat, quod ipse sit illarum arborum emptor, & quod ipse licitando superaverit, & od id illæ ei manserint, & addictæ sint, seipsum sic prodendo, quod & venditoris & emptoris, licitatoris, addicentis, & addicenti officio, contra rei & juris naturam officio functus sit, l. Ille in quo §. ult. D. Ad s. C. Trebell. Idque etiam contra apertam legis prohibitionem: ut enim tutor vel curator non potest rem pupilli, aut minoris, nisi palam & bonâ fide emere, l. Si in emptione §. ult. in fin. de contrah. empr. l. Cum ipse C. de contr. empr. ita nec administrator quicumque rerum publicarum, aut Ecclesiæ res ipsius rei publicæ aut Ecclesiæ. * Palam autem factum dici non potest, quod ita clandestinè, & intra privatos parietes non adhibitis pluribus fide dignis personis factum est, l. Palam